Fédération des sociétés historiques de l'Europe orientale" 1933; lühendatult „Historiallinen Aikakauskirja's" 1933). K-i toimetatud teos „Jakob Hurda kõned ja avalikud kirjad" ja uurimus „Eesti Aleksandrikool" on ilmumisel 1939. Ka on K. viimaseil aastail avaldanud, peamiselt ajakirjus „Looming", „Üliõpilasleht" ja „Akadeemia", tähelepandavaid kultuurpoliitilisi artikleid, kus ta propageerib järjekindlalt demokraatlikku eluvaadet ja haridusideaali.

Isikl. kogutud andmed. *T.*

***KRUUS, Jaan,** Vabadussõja tegelane, oli 7. jalaväerügemendi ülem kuni 1934, seejärel s. a. Valga kaitseringkonna ülem, 1934—36 I diviisi ülem ja on a-st 1936 II diviisi ülem; ta ülendati auastmes 1936 kindralmajoriks. — K. on 7. rügemendi ülemana osutanud suurt ettevõtlikkust ja hoolikat tegevust, ehitades a-st 1925 Võrus ja Petseris kasarmuid ning neile vajalikke kõrvalhooneid, laskeradasid, spordiväljakuid jne. ja rajades ning hoonestades a-st 1926 Petserisse eeskujuliku lõunalaagri (46 hoonet); suur osa sellest on tehtud rügemendi säästsummadega. K. on olnud tegev a-st 1935 ka Vabadusristi Vendade Ühenduse keskjuhatuse liikmena ja a-st 1937 selle Ühenduse Tartu osakonna esimehena ning kuulunud ühtlasi Vabariigi Ohvitseride Keskkogu juhatuse ja a-st 1936 Sõjavägede Nõukogu koosseisu.

„Sõdur" 1934, nr. 7/8; Eesti Vabadusristi Kavalerid (1935); Eesti Vabadussõda 1918—1920 I (1937), lk. 193, 396, 404, 505 jt.; isikl. saadud andmed. *T.*

***KRUUSPERE** (end. perekonnanimi kuni 1937 **Kruusberg**), **Aleksander,** ajalooharrastaja, oli Eesti Hüpoteegipanga asjaajaja-direktoriks enda surmani 12. XI 1937 ukj. Tartus. — A-il 1930—33 oli ta kirjastusühingu „Postimees" juhatuse liige. K. toimetusel on ilmunud ta enese poolt pikema aja jooksul kogutud rohket ajaloolist ainestikku sisaldav teos „Materjale Maltsveti-liikumise kohta" (Tartu, 1931); peale selle mainitagu ta poolt avaldatud „Eesti Hüpoteegipanga ehk endise nimetusega Liivimaa Linna-Hüpoteegi Seltsi viiekümneaastase tegevuse ülevaadet" (*ibid.*, 1935).

Post. 1937, nr. 308, 312; E. Kirj. 1937, nr. 12 (A. Sildnik); „ERK" 1937, nr. 9/10 (J. Tandre); „Ajalooline Ajakiri" 1938, nr. 1 (O. Liiv). *J. O.*

**KRÜDENER, Barbara Juliane v.,** paruness, usuline meelisklеja ja kirjanik, sünd. 11. XI 1764 vkj. Riias Viitina (Rõuges) mõisaomaniku senaator Otto Hermann v. Vietinghoff'i (1722—92) tütrena; surn. 13. (25?) XII 1824 vkj. Krimmis. — Kehaliselt kui ka vaimselt varaküpsena reisis ta lapsepõlves koos vanematega Lääne-Euroopas ja abiellus 18-aastaselt (1782) parun B. A. K. v. Krüdener'iga (1746—1802), kes tol korral oli Vene diplomaatilises teenistuses Jelgavas (Miitavis), siis Veneetsias, Kopenhaagenis ja Berliinis. K. lahkus 1784 armuseikluse tõttu mehe juurest Kopenhaagenist ja asus Pariisi, kus pääses peatselt kõrgemasse seltskonda. Seal tutvus ta prantsuse kirjanduslikkude ringkondadega (Bernardin de St. Pierre'ga, Chateaubriand'iga jt.), andus aga samal ajal kergemeelseile armuseiklusile, mis teda viisid ühelt maalt teise. Lõpuks kahetses ta oma senist elu ja pöördus mehe juurde tagasi. Kopenhaageni ja Riia kaudu siirdus ta Berliini ja sealt Šveitsi madame de Staël'i juurde, kus ms. kirjutas Goethe „Werther'i" eeskujul romaani „Valérie" (Pariis, 1803); see saavutas peamiselt osava reklaami tõttu suure menu. Mehe äkilise surma tagajärjel tuli K. tagasi Riiga, kus sattus herrnhuutlaste mõju alla ja sai ise usulise ilmutuse osaliseks. Andunud piibli ja vennastekoguduse kirjanduse lugemisele, külastas ta vennastekogudusi ja jutlustajaid Herrnhutis ja mujal ning hakkas ise jutlustama ja end prohvetiks pidama. Aastate kaupa jutlustades ja rännates Šveitsis, Elsassis ja Saksa vürstkonnis kogus K. enda ümber üha suuremaid usuliselt ärganute, aga ka avantüristide ja petiste hulki. Napoleoni sõdade segastel aegadel sõlmis ta sidemeid niihästi Preisi kui ka Vene õueringkondadega, saavutas 1815. a. suvel Heilbronnis audientsi keiser Aleksander I (vt. ka *Suppl.*) juures ja saatis teda Pariisi teekonnal. K-i jutlused ja ennustused avaldasid raskelt vapustatud Aleksandrile ja tema kaudu Püha Liidu tekkimisele otsustavat mõju. Pariisist lahkunud ja uuesti Šveitsi asunud, avaldas ta ikka enam masse üleskihutavat ja avalikku korda häirivat tegevust. Selle tagajärjel saadeti ta ebasoovitava isikuna ühelt maalt teise, kuni

Eesti biograafilise leksikoni tÃƒÂ¤ienduskÃƒÂ¶ide, 1940, lk. 146